

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA PZU UPRAWY

ustalone uchwałą Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej nr UZ/37/2017 r. z dnia 21 lutego 2017 r. ze zmianami ustalonymi uchwałą Zarządu PZU SA nr UZ/223/2018 z dnia 16 lipca 2018 r. oraz uchwałą nr UZ/261/2018 z dnia 24 sierpnia 2018 r.

Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	<p>Postanowienia Wspólne: § 1 ust. 4, § 2, § 7 ust. 1–4, § 10, § 11, § 12, § 14 ust. 3, § 15 ust. 1–3, § 16, § 17 ust. 1–3, § 18 ust. 1, 2 i 4, § 19, § 20, § 22, § 24, § 25 ust. 1 i 2</p> <p>Obowiązkowe i dobrowolne dotowane ubezpieczenie upraw: § 3 ust. 1–4</p> <p>Niedotowane ubezpieczenie upraw: § 4</p> <p>Niedotowane ubezpieczenie upraw w szklarniach i tunelach foliowych: § 5</p> <p>Niedotowane ubezpieczenie środków do produkcji roślin (nakładów) poniesionych na uprawę roślin: § 6 ust. 1–4</p>

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	<p>Postanowienia Wspólne: § 1 ust. 4, § 2, § 7 ust. 5, § 10, § 11, § 12, § 14 ust. 3, § 15 ust. 4, § 16 ust. 3, § 17 ust. 4, § 18 ust. 3, 4, § 22, § 24, § 25 ust. 3</p> <p>Obowiązkowe i dobrowolne dotowane ubezpieczenie upraw: § 3 ust. 5, 6</p> <p>Niedotowane ubezpieczenie upraw w szklarniach i tunelach foliowych: § 5 ust. 10, 11</p> <p>Niedotowane ubezpieczenie środków do produkcji roślin (nakładów) poniesionych na uprawę roślin: § 6 ust. 3–5</p>

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA WSTĘPNE

PRZEPISY OGÓLNE

§ 1

- Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia PZU Uprawy, zwane dalej „owu” stosuje się do obowiązkowych umów ubezpieczenia upraw rolnych i dobrowolnych umów ubezpieczenia upraw rolnych objętych dopłatami, zwanych dalej „ubezpieczeniami dotowanymi” oraz do umów ubezpieczenia upraw rolnych nie objętych dopłatami, zawieranych z osobami fizycznymi, osobami prawnymi albo jednostkami organizacyjnymi nie będącymi osobami prawnymi. Ubezpieczenia dotowane zawierane są przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółkę Akcyjną (PZU SA) na podstawie ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich z dnia 7 lipca 2005 r.
- Umowa ubezpieczenia upraw rolnych może być zawarta na cudzy rachunek. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek ubezpieczonego), PZU SA może podnieść zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU SA również przeciwko ubezpieczonemu. Ubezpieczony może żądać, by PZU SA udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz ogólnych warunków w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
- PZU SA zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy a ogólnymi warunkami w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia.

W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU SA nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego lub ubezpieczonego. Postanowienia nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

- W sprawach nieuregulowanych w ogólnych warunkach lub w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

DEFINICJE

§ 2

- Przez użyte w ogólnych warunkach określenia rozumie się:
 - działka ewidencyjna** – ciągly obszar gruntu, położony w granicach jednego obrębu, jednorodny pod względem prawnym, wydzielony z otoczenia za pomocą linii granicznych, oznaczony numerem;
 - działka rolna (pole)** – zwarty obszar gruntu rolnego, na którym jest prowadzona jedna uprawa, wchodzący w skład gospodarstwa rolnego, oznaczony numerem/numerami działki/działek ewidencyjnej/ewidencyjnych;
 - franszyza integralna** – wyłączenia odpowiedzialności PZU SA za szkody nie przekraczające ustalonego w umowie ubezpieczenia procentu szkody, powstałe na działce rolnej (polu) lub jej części;
 - gospodarstwo rolne** – obszar gruntów sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne

lub jako grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy, z wyjątkiem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza, a także obszar takich gruntów, niezależnie od powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny produkcji rolnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych;

- 5) **karencja** – okres, w którym PZU SA nie udziela ochrony ubezpieczeniowej i nie pobiera za ten okres składki;
- 6) **normy do ustalania wysokości szkód w uprawach** – zbiór norm do ustalania szkody, które są dostępne na stronach internetowych PZU SA;
- 7) **okres ubezpieczenia** – okres, na jaki zawarto umowę ubezpieczenia;
- 8) **okulizacja** – metoda vegetatywnego rozmnażania drzew, krzewów owocowych i ozdobnych polegająca na przeszczepieniu tylko samego oczka (pąka liściowego) lub oczka z niewielkim fragmentem pędu z odmiany szlachetnej na pęd podkładki;
- 9) **plon handlowy** – część plonu ogólnego przeznaczona na sprzedaż lub użytek własny z uwzględnieniem klas jakościowych;
- 10) **plon główny** – części użytkowe roślin uprawnych, będące zamierzonym wynikiem działań uprawowych;
- 11) **polis** – dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia;
- 12) **pozostałość** – plon możliwy do zbioru i sprzedaży po wystąpieniu szkody. W szczególności jako pozostałość należy rozumieć owoce, które ze względu na wystąpienie szkody nie nadają się do sprzedaży jako owoce konsumpcyjne, ale stanowią plon handlowy jako owoce nadające się do wykorzystania w przetwórstwie (tzw. owoce przemysłowe przeznaczone na produkcję soków, przecierów itp.);
- 13) **producent rolny** – osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne, prowadząca działalność rolniczą, o której mowa w art. 4 ust. 1 lit. 1 uchwały Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L z 20.12.2013 Nr 347, str. 608, zwanym dalej rozporządzeniem nr 1307/2013);
- 14) **rozpoczęcie wiosennej wegetacji** – okres kiedy na skutek wzrostu temperatury średniodobowej powyżej 5°C, rośliny zaczynają rosnąć i rozwijać się, co objawia się pojawieniem się świeżej zieleni;
- 15) **składka** – kwotę należną PZU SA za udzieloną ochronę ubezpieczeniową;
- 16) **suma ubezpieczenia** – kwotę stanowiącą górną granicę odpowiedzialności PZU SA za szkody powstałe w okresie ubezpieczenia;
- 17) **szkoda całkowita** – szkodę przekraczającą określony w § 22 ust 5 i 6 procent szkody, uwzględniający okres powstania szkody, kwalifikujący uprawę do jej zlikwidowania np. poprzez zaoरणie lub maksymalny procent szkody, który może być przyznany za daną uprawę; w przypadku szkód w zakresie ryzyka ujemnych skut-

ków przezimowania za szkodę całkowitą uważa się również szkodę, gdy suma wyodrębnionych uszkodzonych powierzchni części działki rolnej (pola) wynosi co najmniej 70% całkowitej powierzchni działki rolnej (pola);

- 18) **szkoda częściowa** – szkoda inna niż całkowita, przy wyliczeniu której uwzględnia się koszty zaoszczędzone (nieponiesione) t.j.: koszty zbioru, transportu, sortowania, przechowywania, pakowania, dosuszania, sprzedaży ubezpieczonych upraw; w przypadku szkód w zakresie ryzyka ujemnych skutków przezimowania szkodą częściową jest szkoda całkowita na wydzielonej części działki rolnej (pola);
 - 19) **szkoda wtórna** – szkodę, która po raz kolejny powstała w tej samej uprawie – w czasie jednego okresu wegetacyjnego i tego samego okresu ubezpieczenia;
 - 20) **teledetekcja** – metoda obsługi szkód w uprawach rolnych bez fizycznej obecności przedstawiciela PZU SA na polu polegająca na analizie wskaźników wegetacyjnych roślin pozyskanych za pomocą zdjęć lotniczych i satelitarnych w celu ustalenia zakresu szkody;
 - 21) **ubezpieczający** – osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej zawierającą z PZU SA umowę ubezpieczenia;
 - 22) **ubezpieczony** – posiadacza upraw rolnych objętych ubezpieczeniem;
 - 23) **udział własny** – określoną część szkody, wyrażoną w procentach, o którą PZU SA zmniejsza odszkodowanie;
 - 24) **uprawa zastępcza** – rośliny, które zostały zasiane lub zasadzone w miejscu uprawy, na której stwierdzono szkodę całkowitą;
 - 25) **wypadek ubezpieczeniowy** – uszkodzenie uprawy na skutek wystąpienia ryzyka objętego ochroną w ramach zawartej umowy ubezpieczenia;
 - 26) **zakończenie jesiennej wegetacji** – okres, kiedy na skutek spadku temperatury średniodobowej poniżej 5°C rośliny przestają rosnąć i rozwijać się, przechodząc w stan spoczynku zimowego;
 - 27) **zbiór pęczkowy** – zbiór warzyw w takiej fazie rozwoju, gdy plonem handlowym jest zarówno część nadziemna jak i podziemna roślin.
2. Szkody spowodowane przez:
- 1) **deszcz nawalny** – oznaczają szkody powstałe wskutek deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
 - 2) **grad** – oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
 - 3) **huragan** – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
 - 4) **eksplozję** – uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się. W odniesieniu do naczyn ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiłoby nagłe wyrównanie ciśnień.

- Za spowodowane wybuchem uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 5) **lawinę** – oznaczają szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub podgórskich mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
 - 6) **obsunięcie się ziemi** – oznaczają szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
 - a) zapadanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych wolnych przestrzeni w gruncie,
 - b) usuwanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
 - 7) **ogień** – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile w następstwie zdarzenia losowego lub działalności człowieka;
 - 8) **piorun** – oznaczają szkody będące następstwem wyładowania atmosferycznego pozostawiającego bezsporne ślady tego zdarzenia;
 - 9) **powódź** – oznaczają szkody powstałe wskutek:
 - a) zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących lub stojących,
 - b) zalania terenów wskutek deszczu nawalnego,
 - c) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórskich;
 - 10) **przymrozki wiosenne** – oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 30 czerwca, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu lub jego części;
 - 11) **suszę** – oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb;
 - 12) **ujemne skutki przezimowania** – oznaczają szkody spowodowane wymarznieniem, wymoknięciem, wyprzieniem, wysmaleniem lub wysadzeniem roślin, w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 kwietnia, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu lub jego części;
 - 13) **upadek pojazdu powietrznego** – uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego bagażu.
 - 7) chmiel;
 - 8) tytoń;
 - 9) warzywa gruntowe;
 - 10) drzewa i krzewy owocowe;
 - 11) truskawki;
 - 12) rośliny strączkowe.
2. Umowa ubezpieczenia uprawy obejmuje plon główny, przy czym za plon główny uznaje się w przypadku:
 - 1) buraków cukrowych – korzenie buraka;
 - 2) kukurydzy przeznaczonej na paszę – kolby i nadziemne części rośliny;
 - 3) zbóż, rzepaku, rzepiku, kukurydzy przeznaczonej na ziarno – ziarna lub nasiona;
 - 4) ziemniaków – bulwy;
 - 5) warzyw gruntowych – części warzyw gruntowych przeznaczone do konsumpcji;
 - 6) drzew i krzewów owocowych oraz truskawek – owoce lub całe nasadzenia;
 - 7) chmiel – szyszki;
 - 8) tytoniu – liście;
 - 9) roślin strączkowych – nasiona.
 3. Obowiązkowym dotowanym ubezpieczeniem upraw rolnych mogą zostać objęte uprawy wymienione w ust. 1 od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez: grad, przymrozki wiosenne, ujemne skutki przezimowania, powódź oraz suszę.
 4. Dobrowolnym, dotowanym ubezpieczeniem upraw rolnych mogą zostać objęte uprawy wymienione w ust. 1 od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez: deszcz nawalny, huragan, lawinę, obsunięcie się ziemi, piorun.
 5. Odszkodowanie za szkody z tytułu umów dotowanych upraw rolnych będzie pomniejszone zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich z dnia 7 lipca 2005 r. na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia.
 6. Pomniejszenie o którym mowa w ust. 5 w postaci udziału własnego, na wniosek ubezpieczającego, może zostać zniesione za opłatą dodatkowej składki.
 7. Jeżeli po zawarciu umowy dotowanego ubezpieczenia upraw, posiadanie gospodarstwa rolnego przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki wynikające z umowy ubezpieczenia przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że producent rolny obejmujący gospodarstwo rolne w posiadanie wypowie ją przed upływem 30 dni od dnia objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie, składając oświadczenie w tym zakresie.

ROZDZIAŁ III NIEDOTOWANE UBEZPIECZENIE UPRAW

§ 4

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczeniem mogą być objęte następujące rośliny:
 - 1) zboża (w tym słoma);
 - 2) okopowe, w tym okopowe przemysłowe i pastewne;
 - 3) pastewne;
 - 4) oleiste (w tym słoma);
 - 5) ozdobne;
 - 6) sadownicze;
 - 7) strączkowe;
 - 8) włókniste;
 - 9) zielarskie;
 - 10) trawy;
 - 11) warzywa gruntowe;
 - 12) inne.

ROZDZIAŁ II

OBOWIĄZKOWE I DOBROWOLNE DOTOWANE UBEZPIECZENIE UPRAW

§ 3

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczeniem mogą być objęte następujące uprawy rolne należące do producenta rolnego:
 - 1) zboża;
 - 2) kukurydza;
 - 3) rzepak;
 - 4) rzepik;
 - 5) ziemniaki;
 - 6) buraki cukrowe;

2. Plony roślin wieloletnich mogą być objęte ubezpieczeniem tylko w latach ich plonowania.
3. Drzewa i krzewy owocowe w szkółkach mogą być objęte ubezpieczeniem w następnym roku po ich okulacji.
4. Ubezpieczeniem mogą zostać objęte:
 - 1) rośliny uprawne lub ich plon główny – od skutków gradobicia i powodzi;
 - 2) rośliny uprawne jednoroczne wysiewane lub wysadzone do gruntu na wiosnę – od skutków przymrozków wiosennych;
 - 3) rośliny uprawne ozime lub ich plon główny – od ujemnych skutków przezimowania i/lub od przymrozków wiosennych;
 - 4) rośliny wieloletnie, w tym rośliny w szkółkach – od ujemnych skutków przezimowania;
 - 5) plon główny chmielu, tytoniu oraz kukurydzy uprawianej na ziarno – od skutków huraganu;
 - 6) plon główny tytoniu, ziół i chmielu w procesie technologicznego suszenia, a plon główny zbóż (w tym kukurydzy) i roślin oleistych w okresie dojrzałości i sprzętu (do momentu złożenia w miejscu składowania) – od skutków ognia;
 - 7) trawy łąk i pastwisk o wysokiej i średniej wartości pastwnej – od skutków powodzi;
 - 8) owoce drzew i krzewów owocowych – od gradobicia, przymrozków wiosennych oraz powodzi;
 - 9) drzewa i krzewy owocowe w szkółkach – od gradobicia i powodzi.
6. Ubezpieczenie obejmuje:
 - 1) przy szkodach spowodowanych przez zdarzenia losowe – ilościowe ubytki i straty jakościowe w plonach;
 - 2) przy szkodach spowodowanych wymarzeniem – ilościowe ubytki plonów.
7. Umowę ubezpieczenia upraw w szklarniach i tunelach foliowych zawiera się na okres 12 miesięcy. W okresie ubezpieczenia, odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od wejścia roślin wysianych lub wysadzenia rozsady, a kończy się z chwilą zebrania plonów.
8. W polisie zamieszcza się dane dotyczące upraw – oddzielnie dla każdego rodzaju roślin w poszczególnych szklarniach lub tunelach foliowych. Podaje się areał uprawy w ha lub w m² albo ilość roślin.
9. Podstawę ustalenia sumy ubezpieczenia, z uwzględnieniem ust. 2, stanowią:
 - 1) powierzchnia lub liczba zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy szklarniowej lub w tunelu;
 - 2) ustalona w polisie wysokość plonu lub jego wartość;
 - 3) cena jednostkowa plonu podana w polisie;
 - 4) liczba nasadzeń ubezpieczonej uprawy.
10. W ubezpieczeniu upraw w szklarniach i tunelach foliowych wysokość szkody ustala się oddzielnie w każdym obiekcie. W przypadku nieubezpieczenia wszystkich upraw danego gatunku i jednoczesnego braku wskazania, w którym z obiektów uprawa danego gatunku została ubezpieczona (ust. 2), należne odszkodowanie pomniejsza się o procent, w jakim pozostaje areał/powierzchnia nieubezpieczonej uprawy w ubezpieczonym obiekcie do łącznej powierzchni uprawy danego gatunku, uprawianej w szklarniach/tunelach foliowych przez ubezpieczonego.
11. Za podstawę do obliczania wysokości szkody w uprawach w szklarniach i tunelach foliowych przyjmuje się:
 - 1) określoną zgodnie z postanowieniami ust. 9 sumę ubezpieczenia;
 - 2) określony w procentach stopień zmniejszenia wydajności lub wartości plonu wskutek szkody, a w przypadku roślin, których plony zbierane są sukcesywnie w miarę dojrzewania – zmniejszoną o ilość (wartość) plonu zebranego przed szkodą;
 - 3) jeżeli uprawa jest nasadzana kilkukrotnie w okresie ubezpieczenia to wysokość szkody określa się w stosunku do tego nasadzenia, w którym zaistniało zdarzenie losowe będące przyczyną szkody.

NIEDOTOWANE UBEZPIECZENIE UPRAW

W SZKLARNIACH I TUNELACH FOLIOWYCH

§ 5

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia mogą być objęte rośliny lub ich plon główny, które uprawiane są w szklarniach lub tunelach foliowych o charakterze trwałym i wyposażonych w instalacje lub urządzenia ogrzewające.
2. Warunkiem zawarcia ubezpieczenia jest określenie:
 - 1) obiektu (szklarni, tunelu foliowego), w których prowadzona jest zgłoszona do ubezpieczenia uprawa danego gatunku z zastrzeżeniem ust. 10;
 - 2) przedmiotu ubezpieczenia:
 - a) plon główny (z uwzględnieniem plonu roślin plonujących kilkakrotnie);
 - b) rośliny.
3. PZU SA odpowiada za szkody powstałe wskutek:
 - 1) zdarzeń losowych w postaci: gradu, huraganu, powodzi, ognia, pioruna, eksplozji, upadku pojazdu powietrznego, lawiny, obsunięcia się ziemi oraz
 - 2) wymarzenia, które wystąpiło w wyniku:
 - a) uszkodzenia szklarni lub tunelu foliowego wskutek zdarzeń losowych wymienionych w pkt 1;
 - b) niezależnych od ubezpieczonego przerw w dostawach czynnika grzewczego do instalacji i urządzeń grzewczych.
4. Za szkody wyrządzone przez zdarzenia losowe, określone w ust. 3 pkt 1 uważa się szkody w uprawianych roślinach lub ich plonach, spowodowane przez bezpośrednie działanie tych zdarzeń, bądź powstałe w ich następstwie uszkodzenia budynku szklarni lub tunelu foliowego.
5. Za wymarzenia powstałe w szklarniach oraz tunelach foliowych uważa się szkody spowodowane obniżeniem temperatury, powodującym całkowite zniszczenie roślin lub całkowitą utratę części bądź całego ich plonu.

NIEDOTOWANE UBEZPIECZENIE ŚRODKÓW DO PRODUKCJI ROŚLIN (NAKLADÓW) PONIESIONYCH NA UPRAWĘ ROŚLIN

§ 6

1. Na podstawie niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia mogą być objęte nakłady poniesione na założenie i utrzymanie upraw tj.: materiał siewny, nawozy, środki ochrony roślin.
2. Ubezpieczeniem mogą być objęte szkody spowodowane przez: grad, powódź, ogień, przymrozki wiosenne oraz ujemne skutki przezimowania.
3. Sumę ubezpieczenia nakładów stanowi wartość poniesionych i planowanych do poniesienia nakładów na uprawy przyjęte do ubezpieczenia.
4. PZU SA odpowiada za szkody całkowite powstałe w nakładach poniesionych na założenie upraw wymienionych w umowie ubezpieczenia, spowodowane ryzykami objętymi ochroną ubezpieczeniową polegającą na zniszczeniu roślin w takim stopniu, który zgodnie z zaleceniami agrotechni-

- czynnymi dla danej uprawy, powoduje konieczność zaorania całej plantacji lub jej części nie mniejszej niż 1 ha lub równej co najmniej 10% ogólnej powierzchni pola, na którym wystąpiła szkoda.
5. W razie powstania szkody ubezpieczonemu przysługuje odszkodowanie w wysokości odpowiadającej wartości zużytych i udokumentowanych nakładów, nie wyższe jednak niż suma ubezpieczenia.

ROZDZIAŁ IV

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 7

1. Ubezpieczenie od skutków wyrządzonych przez:

- 1) gradobicie i powódź obejmujące:
 - a) ilościowe ubytki plonów w ubezpieczonych uprawach,
 - b) straty jakościowe w owocach roślin sadowniczych w tym truskawek, chmielu, tytoniu, słomie roślin włóknistych, wiklinie oraz w jadalnych częściach warzyw,
 - c) zniszczenie lub zmniejszenie wartości roślin nie plonujących, takich jak: drzewa i krzewy (z wyłączeniem szkółek), rozsada roślin i kwiatów,
 - d) całkowite zniszczenie roślin w szkółkach;
- 2) ogień, przymrozki wiosenne, ujemne skutki przezimowania oraz suszę obejmuje ilościowe ubytki plonów;
- 3) deszcz nawalny, huragan, lawinę, obsunięcie się ziemi, piorun obejmuje ilościowe ubytki plonów, a w odniesieniu do upraw chmielu, tytoniu, oraz w owocach i przeznaczonych na spożycie nadziemnych częściach warzyw gruntowych także straty jakościowe.

2. Szkodę powstałą wskutek ryzyk określonych w ust. 1 odpowiednio w postaci:

- 1) przymrozku wiosennego stanowi uszkodzenie całych roślin lub ich części polegające na uszkodzeniu błon komórkowych wskutek zamarzania soku komórkowego w tkankach roślin;
- 2) gradu stanowi uszkodzenie roślin lub ich części polegające na: całkowitym zniszczeniu całych roślin lub częściowym ścięciu i złamaniu łodyg, zniszczeniu liści, uszkodzeniu organów generatywnych, ocętkowaniu łodyg;
- 3) ujemnego skutku przezimowania stanowi zniszczenie roślin polegające na ich: brunatnieniu, gniciu, zerwaniu części nadziemnej od korzenia, ubytku blaszki liściowej i masy korzenia, rozsądzenia tkanek rośliny wskutek zmian turgoru;
- 4) suszy stanowi uszkodzenie roślin lub ich części polegające na nieodwracalnej utracie turgoru w komórkach roślin (wiednięciu), wysychaniu i obumieraniu całych roślin lub ich części generatywnych, przyspieszonym dojrzewaniu;
- 5) powodzi stanowi uszkodzenie roślin lub ich części polegające na: wycięciu, zżółknięciu, zamuleniu, wypłukaniu z podłoża lub wyrwaniu;
- 6) deszczu nawalnego stanowi erozja wodna powodująca wyrwanie roślin lub nasion z naturalnego podłoża lub ich wypłukanie wraz z wierzchnią warstwą gleby oraz zamulenie roślin lub zaskorupienie uniemożliwiające wschody roślin, złamanie, trwałe zgięcia, pęknięcia roślin lub wybicia ziarna;
- 7) huraganu stanowi wyrwanie roślin z naturalnego podłoża, złamanie, naderwanie, oderwanie, pęknięcie lub trwałe zgięcie, wyrwanie, wybicia ziarna;

8) ognia, obsunięcia się ziemi, lawiny stanowi zniszczenie roślin lub ich części.

3. Za szkodę w trawach łąk i pastwisk uważa się całkowite zniszczenie bądź całkowitą utratę wartości traw (siana) na skutek wycignia, zmycia darni i zamulenia spowodowanego przez powódź.

4. PZU SA odpowiada za szkody objęte ochroną ubezpieczeniową, jeżeli szkody spowodowane przez: deszcz nawalny, grad, huragan, lawinę, obsunięcie się ziemi, piorun, powódź, przymrozki wiosenne lub ujemne skutki przezimowania w plonie głównym wyniosą co najmniej 10%, zaś szkody spowodowane przez suszę wyniosą co najmniej 25% (franszyza integralna). Franszyza integralna, z wyłączeniem ryzyka suszy i powodzi, na wniosek ubezpieczającego, może zostać obniżona za opłatą dodatkowej składki.

5. PZU SA nie odpowiada za szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
- 2) wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczony lub ubezpieczający będący osobą fizyczną pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 3) powstałe w wyniku zalania terenu, które nastąpiło z winy ubezpieczonego wskutek wadliwego działania lub uszkodzenia urządzeń odwadniających, wodociagowych, zbiorników wodnych lub innych podobnych urządzeń, chyba że w razie winy nieumyślnej zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
- 4) spowodowane przez choroby lub szkodniki i zwierzęcą dżiką, domową nawet wtedy gdy szkoda z tytułu ryzyk objętych ubezpieczeniem obniżyły odporność roślin na ich działanie;
- 5) powodziane powstałe w uprawach na gruntach położonych pomiędzy zbiornikiem lub ciekim wodnym a wałem ochronnym;
- 6) powstałe wskutek: trzęsienia ziemi, erozji gleby, działań wojennych, aktów terroryzmu, zamieszek, rozruchów, akcji protestacyjnych oraz działania energii jądrowej, promieniowania radioaktywnego lub innych skażeń;
- 7) spowodowane błędami i zaniedbaniami agrotechnicznymi doprowadzającymi do braku wschodów lub braku właściwego rozwoju roślin, prowadzącymi do nieuzyskania odpowiedniego ilościowo lub jakościowo plonu;
- 8) powstałe w słonie pozostawionej na polu po sprzęcie zbóż lub roślin oleistych – przez okres dłuższy niż 14 dni kalendarzowych;
- 9) powstałe na skutek deszczu nawalnego z powodu złego stanu technicznego szklarni lub tunelu foliowego, jeżeli obowiązek konserwacji szklarni lub tunelu foliowego należał do ubezpieczonego, chyba że niedopełnienie tego obowiązku nie miało wpływu na zajście wypadku ubezpieczeniowego lub powstałe na skutek deszczu nawalnego z powodu niezabezpieczonych otworów dachowych lub drzwiowych, jeżeli obowiązek zabezpieczenia tych otworów należał do ubezpieczonego, chyba że niedopełnienie tego obowiązku nie miało wpływu na zajście wypadku ubezpieczeniowego;
- 10) powstałych na skutek naturalnego opadania owoców drzew i krzewów owocowych oraz braku zapylenia;

- 11) powstałe na skutek złego przezimowania w uprawach, które przed zakończeniem jesiennej wegetacji nie spełniały poniższych kryteriów:
 - a) pszenica ozima – min. 250 roślin/1 m²,
 - b) żyto ozime – min. 200 roślin/1 m²,
 - c) pszenżyto ozime – min. 200 roślin/1 m²,
 - d) jęczmień ozimy – min. 200 roślin/1 m²,
 - e) rzepak ozimy – min. 25 roślin/1 m²,
- 12) powstałe w uprawach zastępczych o ile nie zostały objęte ochroną ubezpieczeniową;
- 13) w uprawach zakwalifikowanych na zaoranie, za które zostały przyznane odszkodowania (szkody całkowite);
- 14) będące następstwem szkód z lat ubiegłych;
- 15) powstałe poza terytorium RP.

SUMA UBEZPIECZENIA

§ 8

1. Sumy ubezpieczenia, z zastrzeżeniem ust. 4, ustalane są na podstawie informacji podanych przez ubezpieczającego, odrębnie dla każdej uprawy rolnej objętej ochroną. Przy ustalaniu sumy ubezpieczenia dla owoców uwzględnia się udział plonu handlowego w plonie głównym.
2. Sumę ubezpieczenia upraw:
 - a) plonujących kilkakrotnie w ciągu roku stanowią wartość plonu całorocznego tych upraw,
 - b) wysiewanych kilkakrotnie w ciągu roku na to samo miejsce i zbieranych kilka razy w ciągu roku stanowią łączną wartość plonu całorocznego tych upraw (np. sałatka, rzodkiewka).
3. Podstawę ustalenia sumy ubezpieczenia, z uwzględnieniem ust. 4, stanowią:
 - 1) powierzchnia wszystkich działek rolnych (pól), na których uprawa rolna została zgłoszona do ubezpieczenia lub liczba roślin na ubezpieczanej powierzchni;
 - 2) plon:
 - a) określony w umowie kontraktacji, w przypadku upraw będących przedmiotem kontraktacji,
 - b) przeciętny z trzech ostatnich lat – obliczony na podstawie danych gospodarstwa, a gdy to nie jest możliwe – ustalony na podstawie średniej dla miejscowości, gminy lub województwa;
 - 3) jednostkowa cena rynkowa plonu, występująca na danym terenie w czasie zawierania ubezpieczenia;
 - 4) cena brutto wynikająca z umowy kontraktacji w przypadku plonu będącego przedmiotem kontraktacji;
 - 5) udokumentowana wartość sadzonek drzew, krzewów owocowych, truskawek lub średnia ich wartość występująca na danym terenie w czasie zawierania ubezpieczenia.
4. Sumy ubezpieczenia 1 ha upraw dotowanych nie mogą przekroczyć maksymalnych sum ubezpieczenia określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw rolnictwa.

USTALENIE WYSOKOŚCI SKŁADKI

§ 9

1. Składkę za ubezpieczenie upraw rolnych oblicza się według stawek taryfowych obowiązujących w dniu zawarcia umowy.
2. Wysokość składki ustala się w zależności od:
 - 1) sumy ubezpieczenia;
 - 2) przedmiotu ubezpieczenia;
 - 3) zakresu ubezpieczenia;

- 4) określonych w taryfie składek stref ryzyka, uzależnionych od miejsca położenia uprawy zgłoszonej do ubezpieczenia.
3. Składka nie podlega indeksacji.
4. W ubezpieczeniach dotowanych ubezpieczający opłaca składkę pomniejszoną o dopłaty z budżetu państwa.
5. W dotowanych ubezpieczeniach upraw, o których mowa w § 3 ust. 1, przysługują dopłaty do składek w wysokości i na zasadach określonych w ustawie o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich z dnia 7 lipca 2005 r. na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia.
6. Dopłaty do składek, o których mowa w ust. 5 przysługują do momentu wyczerpania w danym roku limitu dopłat, którego wysokość określana jest w umowie zawieranej corocznie pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a PZU SA. W przypadku zawierania umowy ubezpieczenia po wyczerpaniu tego limitu dopłata do składki nie ma zastosowania, o czym ubezpieczający zostanie poinformowany przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
7. Na wniosek ubezpieczającego płatność składki z umowy ubezpieczenia może być rozłożona na raty.
8. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego, jeżeli odszkodowanie lub suma tego odszkodowania i odszkodowań dotąd wypłaconych powoduje wyczerpanie sumy ubezpieczenia, raty składki ubezpieczeniowej, których termin płatności przypada po dniu wypłaty odszkodowania, stają się natychmiast wymagalne i płatne w dniu wypłaty odszkodowania.
9. Składka ubezpieczeniowa powinna być zapłacona w formie gotówkowej lub w porozumieniu z PZU SA w formie bezgotówkowej. Jeżeli zapłata składki albo raty składki dokonywana jest w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego za datę zapłaty uważa się datę, w której pełna wymagalna kwota składki lub raty składki określona w polisie znalazła się na rachunku PZU SA.
10. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

POCZĄTEK I KONIEC ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 10

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia zapłacenia składki lub jej pierwszej raty.
2. Odpowiedzialność PZU SA, o której mowa w ust. 1, rozpoczyna się nie wcześniej jednak niż od dnia:
 - 1) 1 grudnia – w przypadku szkód będących następstwem ujemnych skutków przezimowania;
 - 2) 21 marca – w przypadku szkód spowodowanych suszą;
 - 3) 15 kwietnia – w przypadku szkód spowodowanych przymrozkami wiosennymi.
3. W umowie ubezpieczenia od ryzyka powodzi, suszy, gradu oraz przymrozków wiosennych stosuje się 14-dniowy okres karencji – od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia. Okresu karencji nie stosuje się w ubezpieczeniu upraw w szklarniach i tunelach foliowych.

4. W umowie ubezpieczenia od ryzyka ognia, odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się:

- 1) w planach tytoniu, ziół i chmielu – od chwili rozpoczęcia technologicznego procesu suszenia tych plonów;
- 2) w planach zbóż, kukurydzy na ziarno i roślin oleistych – od okresu dojrzałości.

5. Odpowiedzialność PZU SA za szkody w poszczególnych uprawach rolnych objętych ubezpieczeniem kończy się:

- 1) z dniem 30 kwietnia – w przypadku szkód będących następstwem ujemnych skutków przezimowania;
- 2) z dniem 30 czerwca – w przypadku szkód będących następstwem przymrozków wiosennych;
- 3) z dniem 30 września – w przypadku szkód spowodowanych przez suszę;
- 4) z dniem 30 czerwca – dla rozsąd roślin;
- 5) z dniem 31 sierpnia – dla owoców wiśni, czereśni i moreli;
- 6) z dniem 31 sierpnia – dla rzepaku i rzepiku, pozostałych roślin oleistych oraz traw na nasiona;
- 7) z dniem 15 września – dla zbóż, w tym gryki;
- 8) z dniem 30 września – dla chmielu i tytoniu z wyłączeniem ryzyka ognia oraz dla roślin włóknistych;
- 9) z dniem 15 października – dla traw łąk i pastwisk;
- 10) z dniem 31 października – dla ziemniaków, cebuli, owoców drzew i krzewów owocowych z wyłączeniem owoców wiśni, czereśni, moreli i jabłoni, owoców truskawek, roślin strączkowych, roślin pastewnych, roślin ozdobnych na: korzenie, bulwy, kłącza, cebule, nasiona i kwiaty, roślin sadowniczych poza drzewami i krzewami w szkółkach;
- 11) z dniem 15 listopada – dla kukurydzy i sorgo;
- 12) z dniem 30 listopada – dla buraków cukrowych, warzyw gruntowych z wyłączeniem cebuli, ziół, roślin okopowych (przemysłowych i pastewnych), owoców jabłoni oraz chmielu i tytoniu od ryzyka ognia,
- 13) z upływem 90 dni od wysadzenia roślin lub wysiewu nasion – dla warzyw gruntowych uprawianych na zbiór pęczkowy.

nie później jednak niż z chwilą zbioru lub rozwiązania umowy ubezpieczenia upraw rolnych, a w planach tytoniu, ziół i chmielu – z chwilą technologicznego procesu suszenia plonów.

§ 11

1. Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z chwilą wyczerpania sumy ubezpieczenia;
- 2) w przypadkach, o których mowa w § 10 ust. 5, § 13, § 14 ust. 3;
- 3) z upływem okresu ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia;
- 4) z dniem doręczenia oświadczenia PZU SA o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU SA ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 5) z upływem 7 dni od dnia otrzymania od PZU SA pisma z wezwaniem do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 6) z chwilą zakwalifikowania uprawy do zaorania.

2. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa, ubezpieczającemu przysługują zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

ZAWARCIE I ROZWIĄZANIE UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 12

1. Umowy ubezpieczeń upraw rolnych zawierane są na wniosek ubezpieczającego, na okres wegetacji roślin nie dłuższy niż na 12 miesięcy.
2. W przypadku nieubezpieczenia wszystkich upraw danego gatunku na danej działce ewidencyjnej, do dokumentacji ubezpieczeniowej należy dołączyć szkic działki ewidencyjnej z naniesieniem zgłoszonych do ubezpieczenia upraw.
3. Ubezpieczony, który uzyskał płatności bezpośrednio w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego jest obowiązany zawrzeć umowę dotowanych obowiązkowych ubezpieczeń upraw, wyszczególnionych w § 3 ust. 1, od co najmniej jednego z następujących ryzyk: powódź, susza, grad, ujemne skutki przezimowania lub przymrozki wiosenne.
4. Obowiązek ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 3, uważa się za spełniony, jeżeli od dnia 1 lipca roku następującego po roku, za który ubezpieczony uzyskał płatności bezpośrednio, w okresie 12 miesięcy, ochroną ubezpieczeniową objęte jest co najmniej 50% powierzchni upraw, o których mowa w § 3 ust. 1.
5. Przed zawarciem dotowanej umowy ubezpieczenia upraw, ubezpieczający powinien, na żądanie PZU SA, udostępnić dokumentację, na podstawie której ubezpieczony otrzymał płatności bezpośrednio.
6. Przed zawarciem umowy ubezpieczenia upraw, ubezpieczający powinien umożliwić przedstawicielowi PZU SA przeprowadzenie lustracji zgłoszonych do ubezpieczenia upraw.
7. Przed zawarciem ubezpieczeń upraw dotowanych wyszczególnionych w § 3 ust 1 ubezpieczający jest zobowiązany określić przeważającą klasę gleby działki ewidencyjnej na której znajduje się zgłoszona do ubezpieczenia uprawa.
8. O ile strony umowy nie umówiły się inaczej, umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą zaplacenienia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty.
9. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę PZU SA doręcza ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść ubezpieczającego lub ubezpieczonego od treści złożonej przez niego oferty, PZU SA zobowiązany jest zwrócić ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść ubezpieczającego lub ubezpieczonego nie są skuteczne, a umowa ubezpieczenia jest zawarta zgodnie z warunkami oferty. W razie braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu.

§ 13

Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy, składając oświadczenie w tym zakresie. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy PZU SA nie poinformował ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku zaplacenienia składki za okres, w jakim PZU SA udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 14

1. W razie zbycia poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę tego przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie praw wymaga zgody PZU SA.
2. W razie przeniesienia praw z umowy ubezpieczenia, na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia przechodzą także obowiązki, jakie ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą PZU SA umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
3. Jeżeli prawa z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa w tym zakresie wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
4. Przepisy ust. 1–3 nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

PRAWA I OBOWIĄZKI STRON

§ 15

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości PZU SA wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU SA zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez PZU SA umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia ubezpieczający obowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ustępie poprzedzającym. Ubezpieczony obowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach PZU SA niezwłocznie po otrzymaniu o nich informacji.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na ubezpieczającym jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek.
4. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy przewidziany umową ubezpieczenia i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
5. W umowie ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek:
 - 1) PZU SA doręcza ubezpieczającemu dodatkowo OWU w takiej liczbie egzemplarzy jaka odpowiada ilości ubezpieczonych w tej umowie;
 - 2) ubezpieczający zobowiązany jest doręczyć ubezpieczonemu OWU na piśmie lub za zgodą ubezpieczonego na innym trwałym nośniku; w przypadku umowy ubezpieczenia, w której okres ochrony ubezpieczeniowej rozpoczyna się później niż w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, OWU powinny być doręczone ubezpieczonemu przed objęciem go ochroną ubezpieczeniową; przekazanie OWU na trwałym nośniku, wymaga uprzedniej zgody ubezpieczonego; na żądanie PZU SA ubezpieczający zobowiązany jest przedstawić dowód wykonania tej powinności.

§ 16

1. Ubezpieczony zobowiązany jest dokonać zasiewu (wysadzenia) roślin i zbioru plonów w terminach agrotechnicznych właściwych dla danej uprawy oraz wykonywać zalecane zabiegi uprawowe i ochronne.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany umożliwić PZU SA sprawdzenie w każdym czasie ilościowego i jakościowego stanu oraz wartości ubezpieczonych upraw, a po powstaniu szkody podać do wiadomości PZU SA wszystkie znane okoliczności pozwalające ustalić rozmiar szkody.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 2, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

§ 17

1. Ubezpieczający ma obowiązek zawiadomienia PZU SA o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym w terminie 3 dni roboczych od dnia powstania szkody lub uzyskania informacji o jego zajściu, a w przypadku zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego w zakresie ryzyka ujemnych skutków przezimowania dopiero w momencie rozpoczęcia wiosennej wegetacji.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązek określony w ust. 1 obciąża także ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek.
3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać m.in.:
 - 1) imię i nazwisko ubezpieczonego;
 - 2) dane do kontaktu z ubezpieczonym;
 - 3) datę, przyczynę i miejsce zajścia wypadku ubezpieczeniowego;
 - 4) wykaz zawierający nazwę uszkodzonej rośliny, powierzonej uprawy, nazwę lub numer działki ewidencyjnej, numer lub nazwę działki rolnej (pola), nazwę miejscowości, w której położona jest zniszczona uprawa;
 - 5) informację o zamiarze przystąpienia do zbioru plonu lub wykonania zabiegów agrotechnicznych związanych z zastosowaniem uprawy zamiennej bądź dokonania innych zabiegów agrotechnicznych zabezpieczających przed powiększeniem szkody;
 - 6) szacunkową wartość powstałej szkody.
4. W razie naruszenia z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i 2, PZU SA może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.

§ 18

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczający zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. PZU SA zobowiązany jest w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w ust. 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. PZU SA nie zwróci kosztów za środki przewidziane w zabiegach agrotechnicznych.

4. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się również do ubezpieczonego.

§ 19

1. Ubezpieczający lub ubezpieczony nie mogą dokonywać zmian w miejscu szkody do czasu dokonania oględzin, przez przedstawiciela PZU SA, chyba że zmiana była niezbędna ze względów gospodarczych lub zabezpieczała szkodę przed jej powiększeniem. Powyższy zakaz nie obowiązuje, jeżeli PZU SA nie dokonał oględzin szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o zaistniałym wypadku ubezpieczeniowym.
2. Postanowienia ust. 1 nie stosuje się do szkód spowodowanych przez powódź, jeżeli ustalenie wysokości szkody w terminie określonym w ust. 1 jest niemożliwe z uwagi na zalanie terenu.
3. Jeżeli ubezpieczony zamierza dokonać zbioru ubezpieczonej, dotkniętej szkodą uprawy polowej lub wykonać zabiegi agrotechniczne związane z zastosowaniem uprawy zastępczej, przed upływem określonego w ust. 1, 14-dniowego okresu, to za zgodą PZU SA może wykonać te zabiegi lub dokonać zbioru. Zobowiązany jest jednak pozostawić poletko kontrolne, tj. pas nie zebranych plonów w środkowej części pola, o szerokości nie mniejszej niż 4 m dla rzepaku i zbóż oraz 2 m dla pozostałych upraw, przebiegający przez całą długość pola. W ubezpieczeniu drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych należy w środkowej części plantacji pozostawić minimum jeden rząd drzew (krzewów).
4. Poletko kontrolne ubezpieczony powinien pozostawić w stanie niezmienionym do czasu ustalenia przez PZU SA wysokości szkody, ale nie dłużej niż przez 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania zgody, o której mowa w ust. 3.

§ 20

1. W razie powstania szkody spowodowanej przez powódź ubezpieczający zobowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.
2. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienie ust. 1 stosuje się również do ubezpieczonego.

§ 21

PZU SA jest zobowiązany:

- 1) po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności PZU SA lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego może zgłosić również ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
- 2) jeżeli w terminach określonych w § 23 ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
 - a) osoby zgłaszającej roszczenie oraz

- b) ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie
- o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
- 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
 - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
 - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
 - 4) do udostępniania ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności PZU SA lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez PZU SA udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez PZU SA;
 - 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
 - 6) na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU SA oraz ustalenia okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;
 - 7) na żądanie ubezpieczającego lub ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.

USTALANIE WYSOKOŚCI SZKODY I ODSZKODOWANIA

§ 22

1. Ustalenie wysokości szkody w ubezpieczeniach uprawach rolnych dokonuje przedstawiciel PZU SA w obecności ubezpieczonego lub osoby przez niego upoważnionej. Nieobecność ubezpieczonego zawiadomionego o terminie oględzin nie wstrzymuje ustalenia wysokości szkody.
2. PZU SA podejmuje czynności mające na celu ustalenie wysokości szkody w ciągu 14 dni od daty otrzymania zawiadomienia o szkodzie. W przypadku ryzyka ujemnych skutków przezimowania dopiero po rozpoczęciu wiosennej wegetacji. Przy szkodach powstałych we wczesnym okresie rozwoju roślin oraz w przypadku szkód powstałych w wyniku suszy – PZU SA może w ciągu 14 dni od otrzymania zawiadomienia o szkodzie dokonać wstępnego ustalenia wysokości szkody. Ostatecznego ustalenia wysokości szkody PZU SA dokonuje bezpośrednio przed zbiorem plonów.
3. Wysokość szkody ustala się oddzielnie na każdej działce rolnej (polu). W przypadku nieubezpieczenia wszystkich upraw danego gatunku na danej działce ewidencyjnej i niedołączenia do dokumentacji ubezpieczeniowej szciku, o którym mowa w § 12 ust. 2, należne odszkodowanie

- pomniejsza się o procent, w jakim pozostaje nieubezpieczony areal danego gatunku roślin uprawnych do arealu faktycznie uprawianego przez ubezpieczonego na danej działce ewidencyjnej.
4. Za podstawę do obliczenia wysokości szkody w szkodach częściowych w uprawach polowych przyjmuje się:
 - 1) z zastrzeżeniem pkt 2, rzeczywistą powierzchnię pola lub jego części, na której uprawa została uszkodzona lub zniszczona (ustaloną w wyniku bezpośredniego pomiaru, na podstawie wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych lub innej dokumentacji gospodarstwa) nie większą jednak od powierzchni podanej w polisie;
 - 2) dla ryzyka suszy, rzeczywistą powierzchnię pola, na którym uprawa została uszkodzona lub zniszczona (ustaloną w wyniku bezpośredniego pomiaru, na podstawie wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych lub innej dokumentacji gospodarstwa) nie większą jednak od powierzchni podanej w polisie;
 - 3) określony procentowo stopień zmniejszenia plonu, ustalony na gruncie w oparciu o wykonaną analizę uszkodzeń roślin i obliczony na podstawie obowiązujących w PZU SA w dniu powstania szkody norm do ustalania wysokości szkód w uprawach;
 - 4) sumę ubezpieczenia na 1 ha określoną w polisie, nie wyższą jednak niż wartość uprawy ustalonej na podstawie:
 - a) wydajności plonu z 1 ha podanej w polisie lub rzeczywistej określonej przez przedstawiciela PZU SA w obecności właściciela upraw lub osoby przez niego upoważnionej – nie wyższej jednak niż ustalonej w polisie; jeżeli przedstawiciel PZU SA ustalający rozmiar szkody stwierdzi na gruncie, że wydajność tej uprawy jest niższa co najmniej o 20% od wartości określonej w polisie, ma obowiązek ustalić na gruncie rzeczywistą wydajność i udokumentować tę zmianę w operacie szkodowym,
 - b) ceny jednostkowej plonu ustalonej w polisie, nie wyższej od ceny rynkowej, występującej na danym terenie w dniu powstania szkody;
 - 5) liczbę zniszczonych drzew lub krzewów oraz wartość jednostkową sadzonek przyjętą do ubezpieczenia.
 5. W razie powstania szkody całkowitej zastosowania mają ustalenia określone w ust. 4 pkt 1), 2) i 4) a stopień zmniejszenia wartości plonu uzależniony jest od okresu, w którym powstała szkoda. W takim przypadku wysokość szkody wynosi:
 - 1) dla roślin uprawnych (z wyjątkiem tytoniu i warzyw gruntowych), gdy szkoda całkowita powstała:
 - a) przed 15 kwietnia – 25% wartości plonu głównego a w ubezpieczeniu rzepaku ozimego lub zbóż ozimych 25% lub 17% wartości plonu głównego,
 - b) od 15 kwietnia do 10 maja – 40% wartości plonu głównego,
 - c) od 11 maja do 31 maja – 60% wartości plonu głównego,
 - d) po 31 maja – 85% wartości plonu głównego;
 - 2) dla warzyw gruntowych:
 - a) gdy szkoda całkowita powstała do 31 maja, jak również po tym terminie, gdy szkoda całkowita powstanie w czasie 30 dni od wysadzenia roślin lub wysiewu nasion – 25% wartości plonu głównego,
 - b) po tym okresie – 85% wartości plonu głównego;
 - 3) dla tytoniu:
 - a) gdy rośliny zostały zniszczone całkowicie przed terminem obowiązkowego zniszczenia rozsady – 90% wartości rozsady,
 - b) przy całkowitej utracie plonu – 70% wartości plonu głównego;
 - 4) dla drzew i krzewów owocowych oraz truskawek (nasadzenia) – 85% wartości sadzonek drzew, krzewów owocowych oraz truskawek;
 - 5) dla owoców jabłoni i gruszy – 75% wartości plonu głównego;
 - 6) dla owoców truskawek – 70% wartości plonu głównego;
 - 7) dla pozostałych owoców drzew i krzewów owocowych – 70% wartości plonu głównego.
 6. Dla pozostałych upraw nie ujętych w ust. 5 wysokość szkody całkowitej określa się według norm ustalania wysokości szkód w uprawach.
 7. W przypadku powstania szkody częściowej, wyliczone odszkodowanie pomniejsza się o zaoszczędzone, nieponiesione koszty oraz straty plonu wynikające z opóźnienia zbioru, niezgodnego z terminem agrotechnicznym.
 8. W razie wystąpienia szkód wtórnych, wysokość każdej następnej szkody ustala się z uwzględnieniem wysokości poprzednio ustalonych szkód. W ubezpieczeniu upraw wysiewanych, wysadzanych lub plonujących kilkakrotnie w ciągu roku do wyliczenia odszkodowania przyjmujemy plon upraw, który uległ szkodzie w jednym cyklu; a w przypadku roślin, których plony zbierane są sukcesywnie w miarę dojrzewania – do wyliczenia odszkodowania przyjmujemy wartość plonu zmniejszoną o ilość (wartość) plonu zebranego przed szkodą.
 9. W uprawach roślin ozimych, uszkodzonych przez skutki złego przezimowania zakwalifikowanej szkody jako szkoda całkowita uzależnione jest od stwierdzenia na gruncie mniejszego od niż określonego, minimalnego zagęszczenia roślin żywych na działce rolnej (polu) lub jej części:
 - a) dla pszenicy ozimej 130 roślin na 1 m²,
 - b) dla pszenżyta ozimego i jęczmienia ozimego 90 roślin na 1 m²,
 - c) dla żyta ozimego 100 roślin na 1 m²,
 - d) dla rzepaku 15 roślin na 1 m²,
 - e) dla cebuli ozimej 45 roślin na 1 m².
 10. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej wysokości poniesionej straty, ale nie wyższej niż suma ubezpieczenia, z uwzględnieniem, zasad o których mowa w § 3 ust. 5.
 11. Wartość odszkodowania pomniejsza się o wartość pozostałości.
 12. PZU SA dopuszcza ustalanie wysokości odszkodowania przy zastosowaniu metod teledetekcyjnych (zdjęcia lotnicze lub satelitarne).

WYPŁATA ODSZKODOWANIA

§ 23

1. PZU SA wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
2. Jeżeli w terminie określonym w ust. 1 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU SA albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności

wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU SA wypłaca w terminie określonym w ust. 1.

PODWÓJNE UBEZPIECZENIE

§ 24

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, ubezpieczony nie może żądać odszkodowania przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty odszkodowania w części przenoszącej wysokość szkody ubezpieczony może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

ROSZCZENIA REGRESOWE

§ 25

1. Z dniem wypłaty przez PZU SA odszkodowania roszczenia ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na PZU SA do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli PZU SA pokrył tylko część szkody, ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniami PZU SA.
2. Nie przechodzą na PZU SA roszczenia ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. Jeżeli ubezpieczony bez zgody PZU SA zrzekł się roszczenia przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę albo je ograniczył, PZU SA może odmówić wypłaty odszkodowania lub je zmniejszyć. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłacie przez PZU SA odszkodowania, wówczas PZU SA przysługuje prawo dochodzenia od ubezpieczonego zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

ROZDZIAŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 26

1. Reklamację, skargę lub zażalenie składa się w każdej jednostce PZU SA obsługującej klienta.
2. Reklamacja, skarga lub zażalenie mogą być złożone w formie:
 - 1) pisemnej – osobiście albo przesyłką pocztową w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe, na przykład pisząc na adres: PZU SA ul. Postępu 18A, 02-676 Warszawa (adres tylko do korespondencji);
 - 2) ustnej – telefonicznie, na przykład dzwoniąc pod numer infolinii 801 102 102, albo osobiście do protokołu podczas wizyty w jednostce, o której mowa w ust. 1;
- 3) elektronicznej – wysyłając e-mail na adres reklamacje@pzu.pl lub wypełniając formularz na www.pzu.pl.
3. PZU SA rozpatruje reklamację, skargę lub zażalenie i udziela na nie odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 3, PZU SA przekazuje osobie, która złożyła reklamację, skargę lub zażalenie informację, w której:
 - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
 - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
 - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji, skargi lub zażalenia.
5. Odpowiedź PZU SA na reklamację, skargę lub zażalenie zostanie dostarczona osobie, która je złożyła, w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, z tym że odpowiedź można dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek osoby, która złożyła tę reklamację, skargę lub zażalenie.
6. Osobie fizycznej, która złożyła reklamację przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
 - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
 - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
7. Reklamacje, skargi i zażalenia rozpatrywane są przez jednostki organizacyjne PZU SA, które są właściwe ze względu na przedmiot sprawy.
8. Reklamacje uregulowane są w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń.
9. PZU SA przewiduje możliwość pozasądowego rozwiązywania sporów.
10. Podmiotem uprawnionym w rozumieniu ustawy o pozasądowym rozpatrywaniu sporów konsumenckich, właściwym dla PZU SA do pozasądowego rozpatrywania sporów, jest Rzecznik Finansowy, którego adres strony internetowej jest następujący: www.rf.gov.pl.
11. PZU SA podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
12. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrotu się do pomocy do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
13. W przypadku umowy zawieranej za pośrednictwem Internetu, konsument ma prawo skorzystać z pozasądowego sposobu rozstrzygnięcia sporów i złożyć skargę za pośrednictwem platformy internetowej systemu rozstrzygnięcia sporów (Platforma ODR) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. – adres: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/>. Za działanie Platformy ODR odpowiada Komisja Europejska. Adres poczty elektronicznej do kontaktu z PZU SA to: reklamacje@pzu.pl.
14. Językiem stosowanym przez PZU SA w relacjach z konsumentem jest język polski.
15. W sprawach nieuregulowanych w ogólnych warunkach lub w umowie ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

- 16.** Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
- 17.** Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
- 18.** Ogólne warunki w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 17 września 2018 r.

